

leg je onderwaterherinnering vast

Als je het mij gevraagd zou hebben, dan zou mijn antwoord tot voor kort geweest zijn dat ik me nooit aan onderwaterfotografie zou wagen. Jawel, ik ben soms een beetje jaloers als ik mooie onderwatershots zie, maar eerder op de ervaring van op die plaats gedoken te hebben, dan op de vaardigheid om zo'n mooie foto's te kunnen maken. En ja, ik ben soms gefrustreerd als ik bepalende kenmerken van fauna of flora vergeten ben. Door dieptedronkenschap of ouderdom kan ik boven water meestal niet precies meer bepalen wat ik gezien heb. Als ik dan iemand opmerk die het scherm van een onderwaterfotoestel bekijkt om daarmee perfect te determineren wat er onder water te zien was, flitst de gedachte door mijn hoofd om er misschien toch werk van te maken.

'Vrouw des plaatses': De buste als dame en meesteres van haar duikomgeving. Zonder voetstuk lijkt ze te leven.

Jaren heb ik gedoken met een camera waarvan je een exemplaar vindt in de geschiedeniskast van het Duikershuis. Recent heb ik mijn loodzware 'yellow submarine' aangevuld met een op mijn duikbril gemonteerde actiecamera. Hiermee heb ik mijn probleem van determinatie bij een niet-videodruk opgelost. OW-fotografie was slechts een vage herinnering in mijn hersenpan. Tot 'Mijn buddy' daar verandering in bracht.

opnieuw aspirant- onderwaterfotograaf

Het idee om de verschillende aspecten van onze sport te verkennen, heeft als gevolg dat ik naast een artikel ook eigen foto's zou moeten aanleveren. Het onderwerp is immers uniek, waardoor het quasi onmogelijk zou zijn om oude foto's uit het archief te gebruiken of van het internet te plukken. Een serie over duiken uitsluitend met 'droge' foto's illustreren, gemaakt door een niet-onderlegd fotograaf, zou niet echt aantrekkelijk voor onze lezers zijn. Vanwe-

ge het concept zou er mij niemand kunnen vergezellen en dus zou ik het alleen moeten zien te redden.

Ik probeerde aan mijn lot te ontsnappen door te duiken met mijn actiecamera. De instelling 'een foto om de 3 seconden' leverde naast een hele hoop nutteloze foto's af en toe een mooie op die het publiceren waard was. Ik was echter nooit zeker of er wel een bruikbaar exemplaar tussen zou zitten en met één duik per buddy was dit een te grote gok. Gelukkig was er soms een OW-fotograaf in de buurt van wie ik foto's mocht gebruiken. Maar dat waren allemaal lapmiddelen gebaseerd op geluk. Omdat ik met de reeks wou doorgaan, was er maar een manier die meer zekerheid bood en dat was ervoor zorgen dat ik de foto's zelf kon maken.

Stap één van het proces naar OW-fotografie was het vinden van een betaalbaar toestel waarmee ik toch mooie foto's kon nemen. Dat betekende dat ik ook voor een externe flitser met arm moest kijken. Ik

wist dat zonder deze extra belichting de kans op publiceerbare foto's zeer klein zou zijn. Ik heb ettelijke uren het internet afgeschuimd, maar steeds vielen de interessante toestellen buiten mijn vooropgesteld budget. Het toeval wilde dat onze hoofdredacteur een oud toestelletje met flitser van de hand deed en dat binnen mijn budget!

Met een beetje handigheid (en veel proberen) lukte het mij om het fototoestel en de flitser samen te doen werken. In mijn onwetendheid dacht ik dat deze samenwerking voor de hand lag, terwijl ik niet wist wat 'slave' in flitserterminologie betekende. Ik moest de interne flitser van de camera afdekken, zodat het licht niet frontaal op mijn object zou schijnen. Dit licht zou immers stofdeeltjes in het water oplichten als lampen van een auto in dichte mist. Maar tegelijkertijd moest ik ervoor zorgen dat de lichtgevoelige cel van mijn externe flash dit licht erkende als signaal om te flitsen. En dat alles moest natuurlijk water- en duikbestendig zijn.

Foto: Patrick Van Hoeseerlande.

Lesgever Jef Driesen demonstreert de aangeleerde begrippen ook live.

Goed werkend materiaal is een eerste stap, maar bijlange niet voldoende om goede foto's te nemen. Er is ook enige handigheid en kennis vereist. Het volgen van de cursus Onderwaterfotografie niveau 1 leek me een goede start en dus schreef ik me in. Meteen viel ik in de prijzen, want een paar weken later zat ik opnieuw op de schoolbanken in een klaslokaal, ergens verscholen in het Fort van Wommelgem.

de theorie

Een foto zegt meer dan duizend woorden, maar niemand vertelt je erbij dat schrijven een gans andere discipline dan fotograferen is. Een beetje verstopt achter het excuus dat ik hier ben om een artikel te schrijven, stap ik met een gemaakte zelfzekerheid het leslokaal binnen. Ik kijk even rond en zie een fototoestel op de tafel van de lesgever liggen dat vele generaties moderner en ingewikkelder is dan wat mijn doorzichtig onderwatershuisje herbergt. Ik zet, een beetje beschaamd, mijn koffertje met camera en onderdelen naast mij.

Het programma van de cursus is van het lichtere genre en vormt dus zeker geen excuus om die niet te volgen. Slechts drie avonden investering en je hebt het achter de rug. De opgedane kennis helpt je zelfs om betere vakantiekiekjes te maken, dus waarop wacht je?

De eerste les gaat over diafragma, sluitertijd en de combinatie van de twee. Daarna behandelt de lesgever omgevingslicht en flitslicht, eindigend met de werking van een camera. Alle begrippen worden uitgelegd op het niveau van een beginner en goed geïllustreerd aan de hand van foto's. Niet alleen goede foto's worden getoond, ook minder goede en zelfs mislukte. Je kan immers leren uit fouten van anderen. Onze lesgever Jef Driesen demonstreert de aangeleerde begrippen ook live. Hij manipuleert zijn toestel en laat ons 'meegenieten' van het resultaat. Zo zien we onmiddellijk het effect van bepaalde instellingen. Maar dat is nog niet genoeg. Hij vraagt ons om hetzelfde te doen met onze toestellen. Een gamma aan camera's komt tevoorschijn, de ene al ingewikkelder dan de andere. De variatie aan mogelijkheden is enorm en dit is nog maar een klas van neofieten, hoewel sommigen al jaren OW-foto's nemen. Voor ik het goed en wel besef, krijgen we de opdracht voor de volgende

We brengen voorwerpen mee die we zowel van ver als van dichtbij kunnen fotograferen.

Foto: Patrick Van Hoesserlande.

les: een sessie onderwaterfotografie in het zwembad te Nijlen. Voor die tweede lesavond trekken we onze ABC-duikuitrusting aan en bereiden we ons voor op een lange tijd op de bodem liggen. De bedoeling is om de begrippen uit de eerste les met ons toestel uit te proberen. We moeten foto's nemen met de manuele instelling, dus zonder automatische regeling van het toestel. We zetten de ISO-waarde op de laagst mogelijke waarde en stellen de sluitertijd in. Voor een bepaalde afstand van ons objectief proberen we verschillende diafragma-openingen uit. Hiervoor moesten we voorwerpen meebrengen die we zowel van ver als van dichtbij kunnen fotogra-

feren. Tijdens deze zwembadsessie ontdek ik eveneens hoe mijn flits werkt, want ik had verzuimd om de handleiding te lezen. Na deze opdracht spelen we nog even met andere instellingen zoals belichtingscompensatie. Het resultaat is een ruil van batterijkraft tegen een volle geheugenkaart met quasi honderd foto's, waarschijnlijk het meeste aantal foto's dat ik ooit in één duik zal nemen.

Na een nat volgt er een droog gedeelte: huiswerk. Aan de hand van de foto's moeten we voor iedere afstand de goede diafragma-instelling bepalen. We proberen daarmee het richtgetal van de flitser

We bespreken de resultaten van de zwembadsessie.

Foto: Patrick Van Hoesserlande.

te bepalen. Natuurlijk heeft de ingestelde ISO-waarde ook een invloed en daarom moeten we alles manueel instellen. Ook de stand van je flitser speelt een belangrijke rol. Voeg daarbij nog het natuurlijk licht en je beseft dat je in open water toch wel eventjes aan je instellingen moet werken. Gelukkig bleven onze voorwerpen netjes ter plaatse zitten, ondanks de lange tijd die we nodig hadden om de instellingen aan te passen. Een vis zal niet zo gewillig zijn.

Avondsessie drie is terug op het droge. We bespreken de resultaten van de zwembadsessie. De interpretatie van de resultaten is echter niet zo zwart-wit als ik verwachtte. Zeker de scherpheid en de helderheid van de foto's zijn niet zo gemakkelijk te interpreteren. Het is duidelijk dat goede foto's nemen veel oefening vergt.

Na de bespreking worden we ingeleid in de compositie en opbouw van foto's. Zelfs als je van plan bent om slechts foto's voor latere determinatie te nemen, is het toch leuk als dat ook goede foto's zijn. Waarschijnlijk ga je eerst een snelle foto nemen, zodat je het dier later kan determineren. Daarna ga je steeds dichterbij om een duidelijker en fotografisch beter exemplaar vast te leggen. Je hebt immers meer plezier van je werk als je naast duidelijke vastlegging van discriminerende kenmerken ook een mooie compositie hebt.

Op het einde bespreken we de verschillende types toestellen die en ander materiaal dat je als OW-fotograaf kan gebruiken. Het theoretisch gedeelte wordt afgesloten met de afspraken voor het 'eindexamen'. Dit laatste bestaat uit het opstellen van een portofolio van 10 goede foto's die niet alleen scherp en goed belicht zijn, maar ook gezien mogen worden.

de praktijk

Tien foto's lijkt niet veel, zeker niet als je er twee jaar mag over doen. Het gevaar is echter dat je het uitstelt en er niet meer toe komt. Met de opdracht op zak en mijn fototoestel in orde ben ik geenszins van plan dit te laten gebeuren. De eerstvolgende duik zal ik mijn fototoestel meenemen en mijn portofolio direct in orde maken.

Zo gezegd, zo gedaan. De week daarna spendeer ik een uur onder water op zoek naar een aantal goede shots. Op het dro-

ge tel ik mijn oogst van een 80-tal foto's. Er moeten daar wellicht tien goede tussen zitten. En ja, 's avonds kan ik er, met een beetje moeite, inderdaad een volledige set uit distilleren. Er zitten zelfs een aantal visfoto's tussen. Ik herinner me uit de cursus OW-videografie dat je steeds een verhaal moet vertellen en dus verzin ik voor iedere foto een bijpassende, sprekende titel. Als ik 's avonds laat het geheel in een bestand giet, na het bijwerken van de belichting en het herkaderen, duw ik met enige trots op de verzendknop.

Teleurgesteld lees ik 's anderdaags het antwoord. Er zitten inderdaad een paar aanvaardbare foto's tussen, maar andere zijn ondermaats. En de titels hebben geen indruk gemaakt. De kritiek is terecht en constructief. Zo gemakkelijk is het halen van niveau 1 dan toch niet. Er zit maar één ding op en dat is mijn duikpak aantrekken en opnieuw foto's nemen. De naïviteit dat ik in één duik genoeg goede foto's kon ver-

zamelen, heb ik al overboord gegooid. Dus sleur ik tijdens de volgende weken mijn koffertje naar iedere duikstek mee.

Met de inzending van mijn herwerkte portofolio heb ik meer succes. De selectie haalt het vereiste minimum niveau. Een paar weken later ontvang ik mijn brevet in mijn brievenbus. Geslaagd!

En nu?

De cursus heeft me zeker de basis bijgebracht en mijn kijk op OW-fotografie veranderd. Een goede fotograaf zal ik nooit worden, want ik vertel daarvoor te graag een verhaal en heb daarvoor ook niet de ambitie. Toch heb ik al een paar keer overwogen om de cursus niveau 2 te volgen. Hoewel, ik zal daarvoor eerst wat meer ervaring moeten opdoen en misschien ook eens aan een wedstrijd deelnemen. Want in pure isolatie foto's maken betekent niet automatisch dat je beter wordt. Dat heeft de commentaar op mijn eerste poging

aangetoond. En misschien moet ik ook een performanter toestel aanschaffen. Ik bots immers af en toe op de beperkingen van mijn huidig toestel.

Of ik inderdaad beter geworden ben, zal je moeten beoordelen op basis van de foto's die over een paar maanden mijn artikelen zullen illustreren. Weet echter dat die foto's dan al door enkele experts gekeurd en goed bevonden zijn.

Indien je om wat voor een reden dan ook denkt dat OW-fotografie iets voor jou is, overweeg dan zeker het volgen van een cursus. Het vergt niet veel tijd en je hoeft er nog geen toestel voor aan te schaffen. Integendeel, de cursus helpt je bij het aanschaffen ervan. In ieder geval zal je na de cursus goede OW-foto's beter weten te waarderen en wie weet lukt het je ook om iets moois op de gevoelige plaat vast te leggen. Succes! ■

PATRICK VAN HOESERLANDE

'Mijn buddy's': een obligate foto van het beeld de buddy's. Hun blik is nog even indringend als toen ze afgezonken werden.

Foto: Patrick Van Hoerlande.

Foto's moeten volgens mij een verhaal vertellen. Dat is ook de reden waarom ik de cursus OWF1 volgde om foto's te maken die mijn artikelen, mijn verhalen ondersteunen.
Patrick Van Hoerlande.

meesteres van haar dunkel...
Zonder voetstuk lijkt ze te leven..

niet centraal
Resultaat: OK 4

Uitleg

'Wie zoekt, die vindt': Deze rivierkreeft was het enig dier dat ik tijdens die duik tegenkwam. Hij zat goed verholpen en ik wou hem fotograferen zonder hem te storen. Deze foto was de beste van een serie van 8.

Commentaar Jef Driesen

Geen opmerkingen, alleen jammer van die pluk wier voor het kreeftje.

Resultaat: OK 1

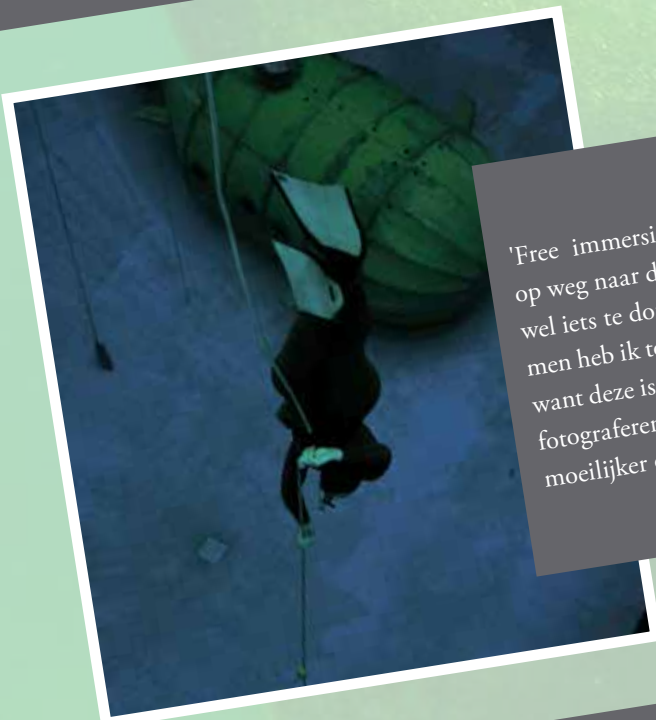
Uitleg

Met 'Slak snelt naar veilig' wilde ik dit dier een fantasie van snelheid geven. Hier slaagde ik tamelijk goed in en kon zwerfdeeltjes grotendeels vermijden ondanks het troebel water.

Commentaar Jef Driesen

Technisch weinig op aan te merken, alleen is je onderwerp in verhouding tot de foto wel heel klein. Probeer eens wat bij te snijden. Door voldoende ruimte aan de voorkant te laten, kan je nog steeds beweging suggereren.

Resultaat: Niet OK, herwerken

Uitleg

'Free immersion': Vrijduikster Linde op weg naar de 14 m in Transfo. Hoewel iets te donker om geslaagd te noemen heb ik toch deze foto weerhouden want deze is getrokken in vrijduik. Als fotograferende vrijduiker is het nog moeilijker om een actiefoto te nemen.

Commentaar Jef Driesen

Inderdaad, een tikkeltje aan de donkere kant, maar voor de rest een prima foto. Het geeft mooi een bepaalde sfeer mee, waar je als kijker een verhaal in kan zien.

Resultaat: OK 2

Uitleg

Een obligate foto van

Commentaar Jef Driesen

Mijn buddy's: Leuke foto. Die oplichtende oogjes voegt zeker iets extra toe. Dat het niet helemaal